

University of Groningen

Nieuwsbrief "Leven met Vermissing"

Lenferink, Lonneke

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Publication date:
2016

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):
Lenferink, L. (2016). *Nieuwsbrief "Leven met Vermissing": Mei 2016*. University of Groningen.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Nieuwsbrief

Leven met vermissing

Deze nieuwsbrief wordt u aangeboden namens de medewerkers van het onderzoek 'Leven met Vermissing' van de Rijksuniversiteit Groningen en de Universiteit Utrecht. Deelnemers, samenwerkingspartners en overige geïnteresseerden ontvangen de nieuwsbrief.

In deze nieuwsbrief wordt u op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen van het onderzoek 'Leven met Vermissing' en wordt u geïnformeerd over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van ondersteuning van achterblijvers van vermisten. De voorlopige onderzoeksresultaten die worden gepresenteerd in deze nieuwsbrief zijn uitspraken op groepsniveau. Er worden geen uitspraken gedaan over individuele deelnemers aan het onderzoek.

Indien u in de toekomst geen nieuwsbrief wenst te ontvangen, kunt u zich afmelden door een e-mail te sturen naar l.i.m.lenferink@rug of door telefonisch contact op te nemen met Lonneke Lenferink (050-3639189).

Medewerkers van het onderzoek

Mw. Drs. Lonneke Lenferink

Dhr. prof. dr. Jos de Keijser
(Rijksuniversiteit Groningen)

Dhr. prof. dr. Paul Boelen
(Universiteit Utrecht en Arq
psychotrauma expertgroep)

Mw. Dr. Ineke Wessel
(Rijksuniversiteit Groningen)

Voortgang van het onderzoek

In april 2014 is het onderzoek 'Leven met Vermissing' van start gegaan. Het onderzoek bestaat uit twee delen. Deel 1 heeft als doel het in kaart brengen van de emotionele gevolgen van de vermissing van een dierbare. Deelname bestaat uit het invullen van een vragenlijst. Op dit moment hebben 134 achterblijvers van langdurige vermisten een vragenlijst ingevuld.

Deel 2 van het onderzoek bestaat uit het evalueren van de effecten van een psychologische behandeling voor achterblijvers van vermisten. Een behandeling is ontwikkeld die is toegespitst

op de problematiek waar achterblijvers mogelijk mee kampen. Het effect van de behandeling wordt wetenschappelijk geëvalueerd. Er wordt onderzocht of deelname aan de behandeling leidt tot afname van klachten. Aan de hand van antwoorden op vragenlijsten en interviews wordt het verloop van klachten en het effect van de behandeling vastgesteld. Geïnteresseerden kunnen zich nog aanmelden voor deelname aan de behandeling tot 1 juli 2016. Mocht u interesse hebben in deelname aan de behandeling dan kunt u contact opnemen met Lonneke Lenferink. Op de website www.levenmetvermissing.nl kunt u meer informatie lezen over de behandeling.

Voorlopige resultaten van het onderzoek

Voorlopige resultaten van het vragenlijstonderzoek

Zoals eerder aangegeven hebben 134 achterblijvers van wie een dierbare minstens drie maanden is vermist een vragenlijst ingevuld. De meeste deelnemers zijn vrouw (66.4%). De gemiddeld leeftijd van deelnemers is 57.8 jaar. De vermiste dierbare is in de meeste gevallen een kind (30.6%) of een broer of zus (23.1%). De dierbare is gemiddeld 15.5 jaar geleden opgegeven als vermist. De meeste deelnemers (32.8%) vermoeden dat hun dierbare vermist is geraakt door een criminele daad (slachtoffer van een moord of ontvoering). Een kwart (24.6%) vermoedt dat hun dierbare vrijwillig is verdwenen (bijvoorbeeld vanwege financiële problemen). Nog een kwart (24.6%) vermoedt dat hun dierbare door een ongeluk vermist is geraakt. De overige deelnemers hebben geen eenduidig vermoeden over de mogelijke reden van de vermissing. Meer dan de helft (61.2%) van de deelnemers is ervan overtuigd dat hun vermiste dierbare is overleden, 20.1% twijfelt daarover en 18.6% is ervan overtuigd dat hun dierbare nog in leven is.

Een deel van de vragenlijst bestaat uit vragen over somberheidsgevoelens, rouwklachten en posttraumatische stressklachten. Doordat deze vragen afkomstig zijn uit internationale vragenlijsten die in eerder onderzoek veelvuldig zijn gebruikt, kunnen de antwoorden op de vragen met elkaar worden vergeleken. Hierdoor is het mogelijk om voorzichtige uitspraken te doen over de ernst van de klachten. Met betrekking tot somberheid wijzen de antwoorden op de vragenlijst uit dat 35.1% van de deelnemers, ten tijde van het invullen van de vragenlijst, mogelijk matige tot ernstige somberheidsgevoelens ervaren. Op basis van de antwoorden op de vragen over rouwklachten is bij 46.6% van de deelnemers een indicatie dat de rouwverwerking verstoord kan zijn. De antwoorden op de posttraumatische stressklachtenlijst wijzen uit dat 23.1% mogelijk lijdt aan klachten die overeenkomen met een posttraumatische stressstoornis.

De antwoorden op de vragen over somberheidsgevoelens, rouwklachten en posttraumatische stressklachten hebben we in verband gebracht met de antwoorden op de vragen over achtergrondgegevens van de deelnemers, zoals bijvoorbeeld het geslacht, tijdsduur van de vermissing, soort vermissing en vermoeden over het lot van de dierbare. We beogen hiermee onder andere de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden: “Ervaren vrouwelijke of mannelijke achterblijvers meer klachten?”, of “Nemen klachten na verloop van tijd af?”, of “Is de ernst van de klachten afhankelijk van het soort vermissing?” en “In hoeverre is de ernst van de klachten afhankelijk van het vermoeden over het lot van de dierbare?”

De voorlopige resultaten wijzen uit dat een mogelijk verband bestaat tussen tijdsduur van de vermissing en de ernst van klachten. Naarmate de vermissing voortduurt nemen klachten over het algemeen af. Ook is er sprake van een mogelijk verband tussen het type verwantschapsrelatie en het klachtenniveau. Over het algemeen ervaren achterblijvers van wie een partner, ouder, kind of broer of zus is vermist meer klachten dan achterblijvers van wie een overig familielid, vriend(in) of andersoortige dierbare is vermist. Achterblijvers die vermoeden dat hun dierbare nog in leven is ervaren meer klachten dan achterblijvers die vermoeden dat hun dierbare is overleden. Het klachtenniveau verschilde niet tussen mannen en vrouwen en achterblijvers met een verschillend opleidingsniveau. Ook waren geen verschillen te zien in de ernst van klachten tussen achterblijvers die vermoeden dat hun dierbare vermist is geraakt door een criminele daad, vrijwillig is verdwenen, door een ongeluk vermist is geraakt of geen eenduidig vermoeden hebben over de reden van de vermissing.

Voorlopige resultaten van de behandeling

Op dit moment hebben 20 achterblijvers zich aangemeld voor deelname aan de behandeling. Nog niet alle behandelingen zijn afgerond. Eén van de manieren waarop we de effecten van therapie vaststellen is door het afnemen van een interview voorafgaand en na afloop van de behandeling. Voorafgaand aan de behandeling wordt de aard en omvang van de klachten vastgesteld door middel van een reeks vragen. Dezelfde vragen worden binnen circa één week na de behandeling opnieuw gesteld. Door de antwoorden op de vragen voorafgaand en na afloop van de behandeling met elkaar te vergelijken, kunnen we bepalen of de ernst van de klachten zijn afgenomen. Op basis van de eerste afgeronde behandelingen kunnen we concluderen dat bij alle deelnemers (met uitzondering van één deelnemer), het klachtenniveau grotendeels is gedaald tot een niveau waarbij we kunnen spreken van ‘remissie’, oftewel herstel. Voorafgaand, tijdens, één week na afloop, 12 weken en 24 weken na afloop van de behandeling vullen de deelnemers een vragenlijst in. Zodra deze gegevens compleet zijn, zal worden gestart met het analyseren van de vragenlijstgegevens.

Indien u interesse heeft in hoe de behandeling is ontwikkeld en wordt geëvalueerd, kunt u een Engelstalig artikel lezen dat op 1 april is verschenen. Het artikel, geschreven door de medewerkers van Leven met Vermissing, kunt u online lezen door gebruik te maken van de volgende link: <http://pilotfeasibilitystudies.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40814-016-0055-1>

Het artikel kan ook per post naar u worden toegestuurd door contact op te nemen met Lonneke Lenferink.

► **Alle deelnemers willen we nogmaals hartelijk bedanken voor hun deelname.**

Onderzoeksprojecten in ontwikkeling

Op dit moment zijn verschillende deelonderzoeken gestart. Zoals vermeld in de vorige nieuwsbrief is een onderzoek uitgevoerd bij achterblijvers die relatief weinig klachten ondervinden. Bij 23 achterblijvers is een interview afgenomen met als doel in kaart te brengen welke factoren bijdragen aan het beter leren omgaan met een vermissing. De resultaten van dit onderzoek worden momenteel verwerkt.

Een ander onderzoeksproject is gestart in samenwerking met onderzoekers uit Pakistan en medewerkers van Missing People in Groot-Brittannië. De achterblijvers die op de eerste vragenlijst hebben aangegeven eventueel interesse te hebben in deelname aan een vervolgonderzoek

hebben een uitnodiging hiervoor ontvangen. Het doel van deze studie is om overeenkomsten en verschillen in het omgaan met de vermissing van een dierbare in verschillende culturen in kaart te brengen. De onderzoeksgegevens van ruim 200 Pakistaanse achterblijvers zullen in dit onderzoek worden vergeleken met de onderzoeksgegevens van achterblijvers uit Nederland, Vlaanderen en Groot-Brittannië. Op dit moment zijn wij nog bezig met het verzamelen van voldoende onderzoeksgegevens. Mocht u eerder hebben aangegeven geen interesse te hebben in deelname aan het vervolgonderzoek, maar bent u van gedachten veranderd, neem dan contact op met Lonneke Lenferink.

Media en vermissing

Velen van u hebben mogelijk ervaring met de media naar aanleiding van de vermissing van uw dierbare. Sommigen hebben goede ervaringen met de media, maar helaas hebben velen ook slechte ervaringen met de media. Ook als onderzoekers ontvangen wij zo nu en dan uitnodigingen van journalisten voor deelname aan interviews en/of t.v.-programma's. Veelal worden wij gevraagd of wij de journalisten kunnen doorverwijzen naar achterblijvers. Steevast antwoorden wij dat contactgegevens van achterblijvers niet worden uitgewisseld met mensen buiten het onderzoeksteam, vanwege bescherming van de privacy.

Als onderzoekers vinden wij het echter belangrijk dat de problematiek van achterblijvers wordt onderkend. De media kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Mocht u als achterblijver interesse hebben in het vertellen van uw verhaal aan de media, dan kunt u uw contactgegevens doorgeven aan Lonneke Lenferink. Zodoende kunnen journalisten in de toekomst worden doorverwezen naar achterblijvers die hebben aangegeven benaderd te mogen worden door journalisten. Nogmaals willen we benadrukken dat wij als onderzoekers nooit, zonder uw toestemming, contactgegevens uitwisselen met journalisten of andere personen die niet tot het onderzoeksteam behoren.

De vermiste personen een gezicht geven

De resultaten van het onderzoek worden gepresenteerd o.a. op wetenschappelijke congressen en uiteindelijk in een proefschrift ter verkrijging van een doctoraat door Lonneke Lenferink. In onze wetenschappelijke benadering van achterblijvers proberen wij op een zo integer en adequaat mogelijke wijze uitspraken te doen op groepsniveau. Als gevolg kan het persoonlijke verhaal van de achterblijvers minder op de voorgrond staan. De getallen die worden gepresenteerd op congressen en in het uiteindelijke proefschrift willen we een gezicht geven. Een manier die ons aanspreekt is een grafische weergave van foto's van de vermiste dierbaren, als het ware een fotocollage ter ere van de vermiste personen en hun naasten. De foto's van de vermiste dierbaren willen we bijvoorbeeld afdrukken in het proefschrift en/of weergeven op de eerste pagina van een diaprojectie tijdens wetenschappelijke bijeenkomsten, zoals congressen. Zie het voorbeeld hiernaast van hoe een fotocollage er uit kan zien.

Graag willen we de deelnemers van het onderzoek vragen of zij een kopie van een foto van hun vermiste dierbare beschikbaar willen stellen voor gebruik tijdens presentaties op wetenschappelijke bijeenkomsten en mogelijk ter gebruik van illustraties in het proefschrift waarin de resultaten van het onderzoek worden gepresenteerd. Mocht u bereid zijn een foto toe te willen sturen, dan mag u bijlage 1 van deze nieuwsbrief invullen en retourneren.

Huiskamergroep voor Achterblijvers na een Vermissing

Sinds de herfst van 2014 ben ik vrijwilliger bij de Vereniging Achterblijvers na Vermissing (VAV) voor telefonische bijstand voor achterblijvers.

Tijdens deze gesprekken kwam regelmatig de behoefte aan lotgenotencontact naar voren. Dat was voor mij de aanleiding om een maandelijkse Huiskamergroep voor Achterblijvers na een Vermissing op te richten. Als achterblijver van een vermiste dierbare heb je met omstandigheden en emoties te maken, die met geen enkele andere situatie te vergelijken zijn. In de informele sfeer van de Huiskamergroep kunnen al die gevoelens ruimte krijgen. Het gaat dan vooral over vragen zoals:

‘Hoe ga je om met de onmacht?’
‘Hoe ga je om met onbegrip van je omgeving?’
‘Hoe ga je om met je verdriet?’
‘Hoe ga je om met je verlangen naar hem/haar?’

‘Hoe pak je de draad van je leven weer op en creëer jij ruimte voor jezelf?’

Als lotgenoten ben je elkaars klankbord. De herkenning is vaak groot, wat helpt om het isolement te doorbreken waar je als achterblijver ongemerkt in terecht komt. Het uiten van gevoelens en het delen van ervaringen wordt als steun en troost ervaren en geeft iets van opluchting. Kortom, in de Huiskamergroep kunnen lotgenoten op verhaal komen, hun ervaring en wijsheid met elkaar delen, en “even bij tanken”.

Patricia Wittebroodt is integratief therapeut (AIHP België) met certificaten in Acceptance and Commitment Therapy (ACT), Systeemtherapie, Gecomplieerde Rouw en sinds 15 jaar vertrouwd met mindfulness- en meditatietechnieken. Patricia is jarenlang achterblijver geweest van een vrijwillig verdwenen dierbare.

Slachtofferhulp Nederland door Franck Wagemakers (Beleidsmedewerker Slachtofferhulp Nederland)

Sinds januari 2014 ondersteunt Slachtofferhulp Nederland achterblijvers na vermissing met informatie, emotionele, praktische en juridische hulp. Op de webpagina <https://www.slachtofferhulp.nl/vermissing/Delicten/Vermissing/> is nu ook een digitale brochure met informatie en tips voor achterblijvers gepubliceerd.

Daarnaast vervult Slachtofferhulp Nederland voor de doelgroep achterblijvers een rol als belangenbehartiger. Achterblijvers van langdurig vermiste personen ondervinden, naast de emotionele impact, met regelmaat grote problemen op financieel, juridisch en praktisch gebied. Het aanwijzen van een bewindvoerder door de kantonrechter is een goede stap om deze problemen aan te pakken. (Meer informatie over afwezigheidsbewind is te lezen via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2015/10/30/bewind-bij-vermissing-van-een-persoon-afwezigheidsbewind>.)

Maar ook de bewindvoerder kan de problemen niet oplossen wanneer instanties en bedrijven voor vermiste personen dezelfde regels hanteren als voor niet-vermiste personen. Om die reden is Slachtofferhulp Nederland in overleg met het Verbond van Verzekeraars, Zorginstituut Nederland, de Nederlandse Vereniging van Banken, de Pensioenfederatie, het Nederlands Genootschap van Burgemeesters, de Nederlandse Vereniging van Gemeenten en de Belastingdienst. Het Verbond van Verzekeraars beschikte al over een protocol voor achterblijvers. De andere instanties hebben zonder uitzondering positief gereageerd op het verzoek van Slachtofferhulp Nederland om op achterblijvers toegesneden werkwijzen te ontwikkelen. Bij een deel van de instanties krijgt dat de vorm van een protocol, bij een deel de vorm van een contactpersoon voor Slachtofferhulp Nederland die actie kan ondernemen wanneer achterblijvers tegen problemen aanlopen.

Aankondiging Dag van de Vermisten

Op vrijdag 3 juni 2016 vindt de achttiende Dag van de Vermisten plaats in Utrecht, georganiseerd door de VAV. U kunt zich voor de dag opgeven door een mail te sturen naar info@devav.nl, onder vermelding van 'opgave Dag van de Vermisten'. Op de website van de VAV kunt u meer informatie lezen over het programma.

Vragen of opmerkingen?

@ l.i.m.lenferink@rug.nl

Contact

✉ **Grote Kruisstraat 2/1**
9712 TS Groningen

☎ **(050) 363 9189**

@ info@levenmetvermissing.nl

Fonds Slachtofferhulp

Universiteit Utrecht

Stichting
Stimuleringsfonds Rouw

